

Halászzati Lapok

A Magyar
Mezőgazdaság
melléklete

XII. évfolyam

2011
október

A Magyar Haltermelők és Halászzati Vízterület-hasznosítók Szövetsége
információs és marketing hírlevele

SZERKESZTI: Szerkesztő Bizottság • FELELŐS SZERKESZTŐ: Hajtun György

Konferencia a magyar halászzat helyzetéről

A Magyar Akvakultúra Szövetség (MASZ) színvonalas, tartalmas tanácskozást hívott össze szeptember 2-ára Szegeden, a Roosevelttéri Halászzsárda különtermébe. A házigazda szerepét Sztanó János, a Szegedfish Kft. ügyvezető igazgatója látta el, míg a moderátor szerepet Dr. Urbányi Béla, a SZIE Halgazdálkodási Tanszék docense vállalta. A 15. Nemzetközi Tiszai Halfesztivál alkalmából rendezett, „Konferencia a hazai akvakultúra ágazat megújulásáért” című rendezvényt Dr. Váradi László, a HAKI főigazgatója, a MASZ elnöke nyitotta meg, kiemelve, hogy az informális tanácskozáson a résztvevők véleményeire is kíváncsiak.

Az első előadó, Bardócz Tamás, a Vidékfejlesztési Minisztérium halászzati osztályvezetője Vajai László főosztályvezető mondanóját is tolmácsolta, miután a főosztályvezetőt a hivatali elfoglaltsága gátolta meg a részvételben. Bardócz Tamás előadásának címe: „A halászzat helye a magyar agrárágazatban. A Közös Halászzati Politika reformja, és az EU halászzati és akvakultúra ágazatának fejlesztési irányai”.

Sikeresen zárult a magyar uniós elnökség a halászzat szempontjából is, kezdte mondanóját az osztályvezető. Kiváló munkát végeztek a kollégák, s olyan tengeri halászzatot érintő témakörökben is előbbre lépett az EU, amelyekben évek óta nem sikerült rendezni a sorokat. Ugyanakkor komoly lobbitevékenység folyt az édesvízi haltenyésztés érdekében, nevezetesen abban, hogy milyen irányba formálódjon a 2013 utáni Közös Halászzati Politika. A halászzati-haltermelési ágazat gazdasági jelentőségéről szólva Bardócz Tamás hangsúlyozta, hogy az ágazatnak 2010-ben a magyar mezőgazdaság GDP-hez való hozzájárulása 2,9 százalék volt. A halászzati ágazat a hazai állattenyésztés bruttó termelési értékének mintegy 2,3 százalékát, a hazai összes mezőgazdasági termelésnek pedig megközelítőleg 0,8 százalékát adja. Ez ugyan nem tűnik soknak, egyéb gazdasági jelentősége miatt azonban fontos, nél-

Dr. Váradi László, a MASZ elnöke

külözhetetlen, pótolhatatlan. Ide tartozik a horgászzat, a természetvédelem, az egészséges ételkészítés-ellátás, s nem utolsósorban a vidékfejlesztés, turizmus.

A Közös Halászzati Politika (KHP) reformjára nagy szükség van, jelentette ki az osztályvezető. A halászzati erőforrások az egész világon kimerülőben vannak, de különösen az EU által halászzott vizeken, ahol a fogások 88 százaléka túlhalászzott állományból származik. Sok halászztevékenység azon fiatal egyedek halászzatán alapul, amelyeket ivarérettségük elérése előtt fogtak ki, és túl sok a pazarló visszadobás. Az EU halászzflottája túlzott kapacitással rendelkezik, hiszen jelentősen több a hajó a

Tartalom:

Halászzati kutatói találkozó

hazánkban _____ 3

Várna és a Duna-delta _____ 4

Fontosak az ázsiai kapcsolatok _____ 5

Az európai pontytermelés
és az édesvízi akvakultúra helyzete _____ 6

csökkenőben lévő erőforráshoz képest. Ennek következtében kicsi a halászzok jövedelme, ezért a konjunkturális válságokkal szemben sérülékenyebb ez a társadalmi réteg. A halászzok jövedelmezősége függ a közpénzekből való támogatástól. Egyre nagyobb a felismerés abban, hogy az EU akvakultúrájának fejlődése lemaradt a világtól.

Hogyan zajlik a Közös Halászzati Politika reformja? Az új elképzelések bemutatása július 18-19-én a lengyel elnökség alatti, az első halászzati tanácsi ülésen megtörtént, így a vita is, mely hónapokig tart, megkezdődött. Olyan közlemény jelent meg, amely átfogóan mutatja be a javaslatcsomag egészét, és rávilágít a rendeleti úton nem szabályozandó kérdésekre is.

Közlemény a reform nemzetközi vonatkozásairól: RFMOs, FPAs. Rendeletjavaslat a KHP működtetésének keretrendszeréről. Rendeletjavaslat a piacpolitika reformjáról, az ágazati önszabályozást (PO), a halászzati és akvakultúra termékek marketingjét, a fogyasztók tájékoztatását, a tanúsítványokat érintően. Várhatóan novemberben lát napvilágot a rendeletjavaslat az integrált tengerpolitika, a KHP, és az akvakultúra-reform megvalósításának finanszírozásáról, amelyben új pénzügyi eszköz is megjelenik.

Milyen szerepet kap az akvakultúra a KHP reformjában? A KHP-nak támogatnia kell az akvakultúra környezeti, gazdasági és társadalmi szempontból fenntartható fejlesztését. A Nemzeti Akvakultúrastratégia (NAS): több éves stratégiai dokumentum, amelyben a tagállamok felméri

(Folytatás a 2. oldalon)

Konferencia a magyar halászat helyzetéről

(Folytatás az 1. oldalról)

a következőket: az ágazati fejlesztés lehetőségei, az adminisztratív akadályok csökkentése: hozzáférés az erőforrásokhoz, környezeti, gazdasági és fenntarthatósági indikátorok kidolgozása. A Bizottság akvakultúra tanácsadó testületet hoz létre, s az Akvakultúra Termelői Szervezet külön is megjelenik, saját elismerési feltételrendszerrel, ezáltal nagyobb hangsúlyt helyeznek a termelői szervezetekre. A piacszabályozást egyszerűsítik, szigorodik a termékjelölés.

Dr. Németh István, a MAHAL elnöke

A Közös Halászati Politika reformjában a magyar halászati ágazat alapcélkitűzései-vel kapcsolatban az osztályvezető elmondta, hogy a tógazdasági haltermelés jövedelmezőségét szeretnék biztosítani, s az ágazat gazdasági stabilitásának növelése elsőrendű feladat. Az EU akvakultúra-fejlesztésében aktív részvétellel kívánunk jelen lenni, hozzá szeretnénk járulni a termelés növeléséhez, az édesvízi halászati erőforrások vidékfejlesztési hasznosításának fejlesztéséhez. A tógazdasági haltermelés jövője Európában nem esik egyértelmű megítélés alá. Mi, magyarok úgy látjuk, hogy a ponty gyönyörű hal, különleges ízű és egészséges táplálék. Stabil az európai piaca és a termelése. Nagyszerű nyersanyag a feldolgozott termékekhez. A legfenntarthatóbb akvakultúra-technológia a tógazdaságoké, ugyanakkor számos lehetőség van a tógazdasági termelés növelésére és diverzifikálására. Az értékesítés megfelelő marketinggel növelhető.

Hogyan látja az EU többsége a tógazdálkodást? A ponty kiváló sporthal, és jó lehetőségeket kínál a biotermelésre. Am a megítélésük szerint a ponty iszapízű, szálas, szűkülő piaci lehetőségekkel, és a termelése stagnál. Túl drága nyersanyag az olcsó feldolgozott termékek előállításához. Idejétmúlt, de még fenntartható a ponty termelési technológiája, mivel a termelés elsősorban természetvédelmi szempontból jelentős. A termékek és a technológia el-

fog tűnni a fogyasztói szokások változásával, jóslják az EU-ban.

Az édesvízi akvakultúra-fejlesztés lehetőségei, hátrányai a KHP-reformhoz kapcsolódóan. Lehetőségek: hangsúly a fenntarthatóságon, nem halliszt alapú fejlesztések, integrált akvakultúra-fejlesztések. Hátrányok: kisebb gazdasági, termelési súly a tengeri akvakultúrához képest, gyengébb piaci pozíció, kevés a jól szervezett nemzeti érdekképviselet.

A VM cselekvési terve a magyar érdekek érvényesítésére: lehetőségek felmérése, szövetségesek keresése (szept. 14–16. Len-

Sztanó János (Szegedfish Kft.) ügyvezető igazgató

gyország, szept. 23. Budapest); az alapcélkitűzések eléréséhez szükséges fejlesztési területek meghatározása és szakmai vitája (szept. 30. OMÉK); újabb javaslat benyújtása a Bizottság számára az édesvízi akvakultúra fejlesztési lehetőségeiről, igényeiről (2011. október); a pénzügyi javaslat megvitatása más akvakultúrában érdekelt tagállamokkal (2012. február).

Gábor János, a Halászati Operatív Program Irányító Hatósági Osztály vezetője „A HOP félődés értékelésének általános tapasztalatai – szakmai és pénzügyi aspektusok” címmel tartott előadást. Szűcs Viktor (MVH Vidékfejlesztési Támogatások Igazgatósága, Feldolgozóipari és Halászati Beruházások Osztálya) beruházási jogcímfelelős az eddig benyújtott HOP-pályázatok tapasztalatairól, avagy melyek a jó kérelem alapvető ismérveiről beszélt.

A hazai ágazatfejlesztés nemzetközi kapcsolatairól Dr. Váradi László, a HAKI főigazgatója, a MASZ elnöke tartott érdekfeszítő, figyelemfelkeltő előadást. Előadásában kitért a globalizáció hatásaira a halászatban, az akvakultúra szabályozására az EU-ban, a halkereskedelem alakulására az EU-ban, a nemzetközi K+F+O-kapcsolatokra, a nemzetközi gazdasági együttműködésekre, a tagság fontosságára a nemzetközi szervezetekben, s nem utolsósorban az akvakultúra-fejlesztési programokban a fejlődő világban való részvételére. Váradi László mondandójához is kapcsol-

ható Stündl László (Debreceni Egyetem AGTC) előadása, mivel az intenzív üzemi haltermelés egyes új és újszerű technológiai megoldásairól, fejlesztési lehetőségeiről beszélt.

„A tógazdasági haltermelés jövőbeni lehetőségei és korlátai” című előadást ugyancsak nagy érdeklődés kísérte. Dr. Németh István (Tógazda Zrt.) elnök-vezérigazgató, a MAHAL elnöke tényadatokat ismertetéssel kezdte mondandóját. A hazai helyzet értékelésekor kitért arra is, hogy fejlődünk-e a múlt század óta. Nos, alig-alig újult meg a hazai termelési technológia. Ezért a jövő lehetőségei közül elsőként említette a fejlesztések erősítését, a tógazdasági technológia elemeinek átgondolását, a termelési szerkezet újraértelmezését, a ragadozó halak előtérbe juttatását. A tavakban rejlő természetes hozam kihasználása, a környezetbarát, egyszerű technikák, fortélyok bevonásával, a takarmányozás kérdésének átgondolása (gabona vs. teljes értékű táp) ugyancsak kitörési pontja a hazai haltermelésnek. Mindamelllett a kereskedelmi kultúránk fejlesztése, a belső piac élénkítése továbbra is elsőrendű feladat.

A jövő korlátairól is szólt az előadó. Véleménye szerint hiányzik az összefogás, az innováció alkalmazása, s a marketing tevékenység is, pedig ezek léte vagy nemléte nagyban befolyásolja az ágazatunk jövőjét. Számolni kell az EU-bővülés hatásaival: a dél-szláv (szerb, horvát stb.), valamint ukrán konkurencia erősödik. A természeti, és környezetvédelmi, vízügyi kérdésekben egy helyben toporgunk. A középtávú, valós és megvalósítható stratégia hiányzik. A jelenlegi trend: fejlesztés csak HOP-forrásból történik. Saját erőből nem fejlesztünk.

Lévai Ferenc, az Aranyponty Zrt. elnök-vezérigazgatója ráerősített Németh István mondandójára. A halfogyasztást ösztönző kommunikációs kampány lehetne sokkal sikeresebb, ha az ágazat szereplői összefognának. Sztanó János, a Szegedfish Kft. ügyvezető igazgatója azokról a fontos kérdésekről beszélt az előadásában, amelyek a haltermelés költségtényezőinek részletei. Kiderült, hogy sok olyan költség rakódik a haltermelésre, amely nem közvetlenül kapcsolható a technológiához. A víz és a természetvédelem költségei máig nem tisztázott kérdéskör, a haltermelők kiszolgáltatottjai a hatóságoknak. A két szövetségnek össze kell fognia e problémák megoldása érdekében.

Váradi László, a MASZ elnöke azzal zárta a konferenciát, hogy lesz folytatás, mégpedig a részletkérdések alaposabb megtárgyalásával. Németh István elnök a MAHAL részéről csatlakozott ahhoz a gondolathoz, hogy az ilyen rendezvényeket érdemes és kell folytatni.

H. Gy.

Halászati kutatói találkozó hazánkban

A Szent István Egyetem MKK-KTI, Halgazdálkodási Tanszéke és a budapesti Diamond Congress Kft. közös szervezésében 2011. szeptember 7–9. között tartották a „3rd International Workshop on the Biology of Fish Gametes” megnevezésű tudományos és szakmai találkozót. Az esemény első két napján a tudományos kérdéseket vitatták meg a résztvevők, ennek a budapesti Danubius Hotel Helia adott helyszínt. A szeptember 9-i, pénteki program helyszíne Gödöllő volt a Szent István Egyetem kollégiuma, valamint a Halgazdálkodási Tanszék és a Regionális Egyetemi Tudásközpont laboratóriumai.

A konferencia témája a hal és egyéb vízi szervezetek ivarsejtjeinek biológiája volt. A tágabb témán belül az egyes szekciók az ivarsejtek kialakulásával (gametogenezissel), az ivarsejtek tárolásával (pl. mélyhűtésével), illetve az ivarsejtek minőségével foglalkoztak. Az elhangzott előadások és bemutatott poszterek jól mutatták a hal-ivarsejtek kutatásában az elmúlt években elért előrehaladást. A tudomány fejlődésével egyre többet tudunk meg az egyes halfajok spermiumainak és petesejtjeinek biológiájáról, működéséről, valamint a termékenyülés mechanizmusáról. Az előadások között voltak kifejezetten a halgazdálkodási hasznosításra koncentráló témák is, azonban a bemutatott munkák nagy része természetesen a rendezvény fő tárgykörét jelentő biológiai alapkutatót képviselte.

A pénteki zárónapon a résztvevők busszal utaztak Gödöllőre, ahol több fontos témában folytattak kerekasztal-jellegű megbeszéléseket. Az első ilyen szekció témája a kutatási és publikációs módszerek egységesítése volt, a közérthetőség és a kísérletek megismételhetősége érdekében. Az említett szekció levezető elnöke a rendezvény egyik díszvendége, Dr. Harald Rosenthal, a németországi KieLi Egyetem nyugalmazott professzora, a Svéd Királyi Tudományos Akadémia tagja volt. A résztvevők megállapodtak egy, az Európai Unió által támogatott COST-hálózat létesítésében, amely támogatást nyújt a kutatók tanulmányútjaihoz, tudományos kurzusok megrendezéséhez és a szakmai eszmecseréhez. Ugyanekkor a résztvevők arról is döntöttek, hogy a következő rendezvény helyszíne az Algarve-i Egyetem lesz Portugáliában. A délutáni program részeként két támogató cég, a magyar Trilobita Zrt., valamint az olasz Tecniplast mutatta be termékeit, majd a vendégek megtekintették a Halgazdálkodási Tanszék frissen felújított laboratóriumait, illetve a Környezetipari Regionális Egyetemi Tudásközpont laborhelyiségeit.

A konferencia egy kétévente megrendezésre kerülő sorozat tagja, amelyből az elsőt 2007-ben bonyolították le Vodňany-ban, Csehországban, a másodikat pedig 2009-ben Valenciában, Spanyolországban. A magyarországi rendezvény eredményei alapján elmondható, hogy a látogatottság kis mér-

tékben ugyan, de folyamatosan növekszik. Az idei konferencián 82 fő vett részt, akik 17 ország kutató-oktató intézményeit képviselték. A résztvevők eredményeiket 31 szóbeli előadás és 48 poszter formájában mutatták be, amelyeket a konferencia tudományos bizottsága előzetes bírálat alapján fogadott el. A konferencián bemutatott munkák tudományos cikk formájában megjelennek majd a Journal of Applied Ichthyology tudományos folyóiratban. A rendezvénysorozat fejlődését mutatja a kutatási témák bővülése is: az első, csehországi szimpózium még kizárólag a hímivarsejtekkel foglalkozott; a második, Spanyolországban megrendezett workshop

társai vezették körbe a Gödöllői Királyi Kastélyban, majd az Erzsébet Királyné Szállóban közösen elfogyasztott exkluzív ebédet követően a máriabesnyői kegytemplomban. A konferencia zárórendezvényére a Domony-völgyi Lázár Lovasparkban került sor, ahol a lovasbemutatót követően a vendégek a park vendéglőjében ismerkedhettek meg a magyar ízekkel és borokkal.

A Szent István Egyetem MKK-KTI Halgazdálkodási Tanszéke számára ez a rendezvény kiemelt fontossággal bírt a 2011. év egyéb találkozóival között. Egrészt ez volt a tanszék első nemzetközi konferenciaszervezési megmérettetése, másrészt nemzetközi szinten is megerősítette a tanszék pozícióját, mint a hazai halgazdálkodási kutatás egyik fontos intézményét. Szervezés tekintetében nélkülözhetetlen volt a Diamond Congress Kft. kiváló munkája és professzionális hozzáállása, akiknek a rendezvény zökkenőmentes előkészítését és lebonyolítását köszönhetjük.

Összességében elmondható, hogy a résztvevők igen kellemes tapasztalatokkal hagyták el Magyarországot, megerősödve abban a tudatban, hogy a kutatási témájukra nagy szükség van, és abban folyamatosan új ered-

A konferencia résztvevői

már a petesejtek biológiai kérdéseit is tárgyalta, míg a hazai rendezvény teret biztosított az egyéb vízi élőlények (gerinctelenek) ivarsejtjeim végzett kutatási eredményeknek is. A rendezvénysorozatnak hagyományai is vannak, így a legjobb kutatási témát bemutató hallgatók a korábbi találkozókhöz hasonlóan most is értékes könyvjutalmakkal gazdagodtak. A legjobb szóbeli előadásért az elismerést *Sergey Boryshpolets*, a Csekké Budějovicében található Dél-Csehországi Egyetem PhD hallgatója vehette át, míg a legjobb poszter díját *Zhao Yan*, a japán Hokkaido Egyetem doktorandusza kapta.

A tudományos munka mellett természetesen jutott idő a kikapcsolódásra és közös szórakozásra is. A rendezvényt megelőző nap a vendégek egy nyitóvacsorán vehettek részt a konferenciának otthont adó Helia szálloda éttermében. A pénteki zárónapon a résztvevők kísérelt ki a Diamond Congress Kft. munka-

ményeket lehet elérni. A halgazdálkodás és a tágabb értelemben vett akvakultúra fejlődésével egyre nagyobb szükség lesz a szaporítóanyag megfelelő mennyiségének és minőségének biztosítására, illetve a kezelésükre kifejlesztett iparszerű technológiákra. Emellett a vízi szervezetekre jellemző biológiai sokszínűség kiváló lehetőséget nyújt az ivarsejtek biológiájával foglalkozó alapkutatói témák fejlesztésére is, ami nélkül elképzelhetetlen az eredményeket a gyakorlatba átültető alkalmazott kutatás. A rendezvény másik fontos üzenete az adott témában dolgozó kutatók összefogása a közös kutatási témák fejlesztése és a pályázati források kihasználása érdekében. A rendezvény résztvevői ebbe az irányba is határozott lépéseket tettek, amelyek a jövőben egy közös hálózat kialakításában nyilvánulnak meg.

Horváth Ákos, Dr. Urbányi Béla
SZIE, MKK-KTI, Halgazdálkodási tanszék

Várna és a Duna-delta

Az immáron hagyománnyá vált szeptemberi utazás célpontja idén Bulgária és Románia volt. Vasárnap 15 órakor érkeztünk meg a várnai repülőtérre, ahonnan a közeli, mintegy 17 km-re fekvő Aranyhomok tengerparton fekvő hotelbe utaztunk bérelt autóbusszunkkal. Kipillantva a szálloda erkélyéről, és figyelembe véve a szomorú dátumot – melynek okán mindenki szorongva készült a repülőútra – első dolgunk volt értesíteni az otthoniakat, hogy sikeresen megérkeztünk és nincs ok aggodalomra (itt jó helyen leszünk).

Tagozatunk fontos döntés előtt állt a jövő évi MAHAL-MOHOSZ közös jeggyel kapcsolatban. Ennek megvitatására szántuk az első három napot. Kihelyezett tagozati ülések folytak a tengerparton és a vacsorákat követően egyaránt. Az ellátást egybehangzóan kiemelkedően jónak ítéltük meg, bár a halételek a várnál kevésbé kaptak helyet az éttermünk svédasztalos kínálatában. Ezek közül említést érdemel a tonhalnak feltüntetett roston sült makréla és a „zöldgerincű” párolt hal citrommal.

nitológus mint idegenvezetőnk csatlakozott hozzánk a következő néhány napra. Miközben a környékbeli népcsoport, a lipovánok történelmébe kaptunk némi betekintést, hamarosan elérkeztünk a 2000 hektáros Babadag-tó partjára, ahol a farm kapujában az Eurofisz Kft. vezetője fogadott minket. A tó egyike a tengertől elzáródott lagúnáknak, melyen extenzív halgazdálkodást folytatnak. A halállomány 80 százalékát az amur, a fehér és a pettyes busa képezi, de jelentős mennyiségben

nakok beérkezésének. A kifogott halakra egy kereskedő hűtő furgonja ekkor már a farmon várakozott. Szóban ígéretet kaptunk, hogy helyszínt biztosítanak egy közös szervezésű halászati konzultációra, esetlegesen más EU-tagországok meghívásával.

Folytatva utunkat elérkeztünk a Duna-delta központjába. A várostól északnyugatra kettéválik a Duna a legnagyobb vízhozamú (58%) Chilia-ágra és a Tulcea-ágra. Ez utóbbi, a várost elhagyva, két ágon folytatódik. Tulcea kikötőjében felszálltunk hajónkra, amely úszó hotelként adott otthont csapatunknak az előttünk álló három napos vízitúrán. Útvonalunk a főként hajózási útvonal szerepében „tündöklő” Sulina-ágon és annak mellékágain haladt keresztül. Pénteken és szombaton motoros hajókkal több kirándulást is tettünk. A kisebb csatornák végtelennek tűnő hálózatát kisebb-nagyobb, néhol ezer hektáros tavak szakítják meg. Látványuk ámulatba ejti még a hozzáink hasonló vízjáró embert is.

A lápvidékkel övezett Szent György-ágra sajnos nem juthattunk el. Ott bizonyosan gazdagabb madárvilágot figyelhetünk volna meg. Turáink során sajnos egymást érték a nagyteljesítményű, fel-alá száguldó motorcsónakok, melyek meghatározó elemei lettek a Duna-delta centrumának. 1400 család él közvetlenül halászból, de a számuk folyamatosan csökken. A halászat és horgászat láthatóan ellenőrzés nélkül folyik, ennek egyik oka, hogy a vezetőnk által korábban szervezett, évekig jól működő őrszolgálatot megszüntették.

Ezeket a napokat mozgási lehetőségektől megfosztva bár, de határozottan kellemesen töltöttük. Az éttermi menüsoron, az otthoni szokásoktól eltérően, a halak kapták a főszerepet. Ezt mindenki elégedetten fogadta.

A szűk három nap alatt 21 fogást tálaltak. Ebből 3 reggeli, 6 desszert, és 11 különféle halétel került terítékre, kizárólag helyi specialitások. Dr. Radu Suciu kutatóval tervezett találkozásunk rajta kívül álló okból meghiúsult, ezért a tokfélékhez kapcsolódó programjaink sajnos elmaradtak. A vasárnap hajnalban leszálló köd következtében a kikötőbe való visszaérkezésünk a tervezetthez képest kissé későre sikeredett, ezért kénytelenek voltunk felélni maradék készleteinket. Várnai visszautunk előtt meglátogattuk a helyi Duna-delta Múzeumot, melyben a tájra jellemző madár és halfajok is helyet kaptak. Élményekben gazdag utunk végén, megköszönve a szervezők áldozatos munkáját, reménykedünk abban, hogy hasonlóan színvonalas szakmai programban vehetünk részt a következő évben is.

Szilágyi Ákos

A két botos horgászat a megengedett

Gödénylesről tér vissza a csapat

Zsákmánnyal visszatérő halászok a Babadag-tónál

A keddi napon társaságunk fele el látogatott egy delfinbemutatóra, a többieknek szabad program. Volt okunk a pihenésre, hiszen csütörtöktől fásasztó napok vártak ránk, és bár a nyári szezon végéhez közeledtünk, mégis voltak, akiknek az éjszakai pihenését a közeli bárók zaja zavarta meg. Csütörtökön korai ébredés és egy kissé szomorkásan elfogyasztott reggeli után autóbusszal indultunk el Romániába. Bár mindegyikünk szívesen eltöltött volna még néhány napot ezen a csodálatos helyen, mégis kíváncsian vártunk a Duna-delta nyújtotta élményekre. A mintegy 300 km-es út 80 százalékát végigkísérték nyugati irányban a széleróművek. Kelet felé tekintve a kietlen táj komor hangulatát az időnként felbukkanó smaragd zöld tenger szépsége tette derűsebbé.

Két rövid pihenővel megszakított 5 órás utazást követően érkeztünk meg a delta délnyugati csücskéen fekvő Babadagba, ahol a mecses lábánál dr. Kiss J. Botond or-

fognak angolnát, kárászt és szürkeharcsát. Megdöbbenve hallottuk, hogy igyekeznek visszaszorítani a süllo mennyiségét, a növényevő ivadékok védelme érdekében. A stilló értéke alig haladja meg a hazai ár 10 százalékát. Kizárólag megrendelésre halásznak, a zsákmány tárolására semmilyen infrastruktúra nem áll rendelkezésre. Szerecsénkre tanúi lehettünk a halászcso-

Fontosak az ázsiai kapcsolatok

Ázsiát és Európát tudatosan közelíteni kell egymáshoz, mert a globalizáció révén – legalábbis a gazdasági-kereskedelmi adatok alapján – egyébként sem kerülhető el ez a folyamat. Ha a halas területet nézzük, akkor láthatjuk, hogy Európában is jelentős mennyiségű ázsiai eredetű halat, halterméket értékesítenek (lásd pangasius). A magyar halas kapcsolatok Ázsiával szorosak, de ezeket a kapcsolatokat is ápolni, kezelni, irányítani szükséges. Váradi László, a Halászati és Öntözési Kutatóintézet (HAKI) főigazgatója szerint Ázsiában termelődik meg a világ akvakultúra-termelésének több, mint 90 százaléka. Aki a halászat fejlesztésében dolgozik, és nincs ott Ázsiában, az valójában kimarad a fő áramlatból. Felismerték ezt az Európai Unió vezetői is, és az ázsiai országokkal közösen valósulnak meg olyan halas projektek, amelyekben a HAKI is érintett.

A HAKI és a magyarok ázsiai kapcsolatai tradicionálisak, hiszen még abból az időből eredeztethetőek, amikor a FAO, a múlt század hatvanas-hetvenes éveiben, támogatást adott Magyarországnak. Ekkoriban a FAO azért támogatta a HAKI-t, hogy egy olyan kutatóintézet jöjjön létre, amely segíti a világ élelmiszerellátását, s az elmaradott régióban élő szegény emberek megélhetését. Ha úgy tetszik, ez egyfajta küldetés is a magyar kutatók számára, ami még nagyobb hangsúlyt kap azzal, hogy hazánk az Európai Unió tagja. Mint uniós tagország, Magyarországnak is kötelessége segíteni a szegény világot.

Az Európai Unió és az ázsiai országok vezetői 1996-ban hozták létre az „Asia-Europe Meeting”-et, vagyis az ASEM fórumot, ahol a rendszeres találkozásoknak, megbeszéléseknek köszönhetően (kormányfők, külügyminiszterek, szakértők jönnek össze) kicserélik egymás tapasztalatait. Az idén Magyarországon volt az ASEM-külügyminiszterek találkozója, jövőre pedig Laoszban lesz ASEM-csúcstalálkozó. A magyar-laoszi halas kapcsolatok egyébként régi keletiek, hiszen itt már több olyan projekt is megvalósult, amelyekben a magyar szakemberek közreműködtek. Az Ázsia-Európa-kapcsolat építése, tudatosabbá formálása tehát magas szinten kezelt téma, jelentette ki a főigazgató. Ezt igazolja az is, hogy uniós finanszírozással létrejött egy Ázsia-Európa Akvakultúra-projekt, amelynek Európából öt tagja van (köztük a HAKI), de tagja a konzorciumnak a NACA (Ázsiai Akvakultúra Központok Hálózata) is.

A NACA a közelmúltban, Indiában tartotta az irányító tanácsának az ülését, amelyen a HAKI képviselőjében Váradi László vett részt, miután a magyar kutatóintézet tíz

éve partnere a hálózatnak. Ebből a kapcsolatból már több projekt született, többek között az ASEM is ide sorolható. A NACA tulajdonképpen kormányközi szervezet, így a hálózatban lévő tagországokkal (köztük Kambodzsa, Laosz, Thaiföld, Nepál, Indonézia, Vietnám, Kína) szorosra alakítható az együttműködés, mivel az üléseken a halászati ágazat tudományos képviselői vannak jelen. Ezekben a találkozásokon arról is beszélnek, hogy miképpen építsék tovább a kapcsolatokat a kölcsönös előnyök alapján, hogyan tudnak az együttműködéshez külső forrásokhoz jutni. Ezért fontos a NACA irányító hatóság ülésén való részvétel.

Az ideai tanácskozáson több, a magyar halászati ágazat számára is fontos megbeszélés zajlott. Egyrészt azért, mert tanulhatunk Ázsiától, információkat kapunk, másrészt pedig szakemberek, technológiák, halivadékok átadása is napirenden szerepelt. Indul egy projekt Nepálban, ami a pontyter-

Halastó-rendszer Laoszban

Naluang extruder

nyésztés fejlesztését tűzte célul. (Csak zárójelben: *Wojnárovich* professzor már a múlt század hatvanas éveiben dolgozott Nepálban.) A nepáliaknak szép emlékeik vannak a magyar halászati szakemberek tevékenységéről, így azt szeretnék, ha a magyar pontyot Nepálban is tenyésztenék. De nem elég a múltra hivatkozni, mert van versenytárs ezen a piacon is. A kínaiak is jelen vannak a pontyfajtáikkal, az indiaiak a saját pontyfajtájukkal.

Indonéziában a KOI-herpeszvírus kiirtotta a pontyállományuk nagy részét, de hogy milyen népszerű a ponty ebben az ázsiai országban is, azt igazolják az indonéz statisztikák: 2010-ben a tervezettnél 40 százalékkal több pontyot termeltek. Ez jelzi, hogy ezt a halfajtát szeretik, s számítanak a

(Folytatás a 6. oldalon)

(Folytatás az 5. oldalról)

magyar segítségre is. A projekt forrását elméletileg magyar, kötött segélyhitel biztosíthatná, hiszen Magyarországnak is kötelessége segítenie a szegény országokat. Segíti is, bár az Indonéziában előkészítés alatt álló magyar kötött segélyhitel-programnak nincs agrárága. A főigazgató azt szeretné – s ehhez kéri a Vidékfejlesztési Minisztérium támogatását – ha a fejlődő országoknak nyújtott magyar kötött segélyhitelek – kamatmentes, hosszú lejáratú hitelekről van szó – minél több mezőgazdasági, közöttük halas komponens tartalmazzanak.

A HAKI hagyományos partnerei Vietnám és Laosz. Mindkét országban konkrét halas projektek futnak. Laoszban most fejeződik be egy 8,6 millió dolláros kötött segélyhitel-projekt, amelynek egyik része három takarmánygyártó üzem felépítése. Ezek a takarmánygyártó üzemek megalkalmazzák a laoszi állattenyésztés és akvakultúra minőségi fejlesztését, illetve a vidéken élők megélhetésének javítását, mivel a magyar technológiát alkalmazó üzemek, helyileg rendelkezésre álló alapanyagokból, a hazai munkaerő foglalkoztatásával gyártanak haltápot. S további lehetőségek is kínálkoznak: körvonalazódik egy második segélyprogram, amelyben az akvakultúra-fejlesztés komoly szerephez jut.

Sajnálatos, hogy a főként Kínával és Vietnammal közösen zajló kutatási projektek, amelyekhez eddig a magyar, illetve a kínai és vietnami T&E-források biztosítottak anyagi hátteret, jelenleg szünetelnek (egyszerű az ok: nincs rá a magyaroknak pénzük). Pedig ennek keretében igen hasznos kutatási témákat dolgoztak fel közösen: környezetbarát haltermelési technológiák fejlesztése, természetes gyógynövények mint immunstimulátorok alkalmazása, illetve pontytenyésztés. Remélhetően csak átmenetileg szünetelnek ezek a projektek. Kínai és vietnami részről rendelkezésre áll a forrás. Ugyancsak áll az a projekt a magyar pénzforrás hiányában, amely Indiában valósulna meg: szennyvizek halastavakban történő tisztítását oldaná meg. A főigazgató bízik abban, hogy ha konszolidálódik a helyzet, akkor ezek a projektek is folytatódnak.

Kína nagy partner, több szálon is él együttműködés, részben a kutatás-fejlesztés területén, részben pedig a kínai takarmánygyártó cégekkel. Folyik például egy kutatás, amelynek során a takarmányokban gyógynövénykivonatot használnak, így erősítve a halak immunrendszerét, miközben nincs szükség antibiotikumokra, gyógyszerekre. Egészségesebb lesz a környezet, a hal, s a fogyasztó is egészségesebb ételmezszerhez jut. A HAKI kínai partnerintézete az Édesvízi Halászati Kutatóközpont, amely a legnagyobb ilyen intézet Kínában. Az idén két delegációjuk is ellátogat Magyarországra, mondta végezetül Váradi László.

H. Gy.

Az európai pontytermelés

2011. szeptember 15-én és 16-án Lengyelország adott otthont egy nagyszabású halászati konferenciának, ahol az Európában nagy jelentőséggel bíró édesvízi halfajhoz kapcsolódó ágazat jelenét és jövőjét vitatták meg a résztvevők.

A konferencia két napján 6 témakörben összesen 17 előadás hangzott el. A szekciók a jelenleg legfontosabb, a tógazdasági haltermelést érintő témákat gyűjtötték csokorba: jelenlegi és a jövőbeli EU-s támogatási lehetőségek, a Koi-herpeszvírus elterjedése, a kormorán-kérdés, illetve marketinghez és termelési technológiához kapcsolódó kérdések. A konferencia konklúzióit a résztvevők egy határozatban foglalták össze.

A konferencián több magyar előadó is volt, és népes delegációval képviseltette magát a szakigazgatás, az ágazati érdekképviselet és a vállalkozások is.

A konferencia *Kazimierz Plocke* államtitkár (Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Minisztérium, Lengyelország) megnyitóbeszédével kezdődött, aki kiemelte, hogy a ponty Lengyelországban a legfontosabb édesvízi akvakultúrában tenyésztett halfaj, illetve beszél a lengyel édesvízi akvakultúra kiemelkedő szerepéről a halászati termékek iránti igény kielégítésében.

A ponty a legnépszerűbb tógazdálkodásban elterjedt halfaj. A legutóbbi években az éves pontytermelés világszinten elérte a 3 millió tonnát; ebből a legjelentősebb mennyiséget Kína adja. Az Európai Unió országainak pontytermelése 2009-ben 70 000 tonna volt, a többi európai ország termelése összesen 80 000 tonna. Az unióban Lengyelország áll az élen 18 133 tonnával, majd következik Csehország, 15 488 tonna, és Magyarország, 9931 tonna (2009). Ezzel a termelési szinttel Magyarország jelenleg az EU-s pontytermelés 14,5%-át adja. A termelési technológia az EU országokban nagyrészt megegyezik, a pontyot polikultúrában, azaz más halfajokkal együtt tartják, és a piaci méretét 3–4 év alatt érik el. A tavak mérete jelentősen különbözik, Németországban a kisebb, 4 ha-os tavak jellemzőek, míg Csehországban az átlagos tó méret 650 ha. Európában az átlagos lehalászott mennyiség hektáronként 250 és 850 kg között változik. A hasonlóságok közé tartozik, hogy minden pontytermelő ugyanazokkal a problémákkal szembesül, amik közé tartozik az alacsony nyereségeség, a Koi-herpeszvírus megjelenése (Magyarországon még nem diagnosztizálták), a haleyő ragadozók problémája és a tavak gazdaságos fenntartásához kapcsolódó költségek terhe. A ponty alacsony áron értékesíthető, piaci ára évek óta stagnál, annak ellenére, hogy az előállítási költségek nőttek.

A halastavak nem termelő funkcióinak meghatározásával foglalkozó előadás az

értékek beazonosítására és számszerűsítésére koncentrált. A vizes területek sokfélesége adja az értékek sokszínűségét. Ezeknek a nem termelő funkcióknak piaci értéként való meghatározása nem egyszerű feladat, és területtől, illetve hasznosíthatóságtól függően nagy mértékben változó. Az értékek abból adódnak, hogy alapját képezi a fenntartható gazdálkodásnak. A haltermelés és a horgászat mellett a legjelentősebb, nem termeléshez köthető értékek és funkciók: táj- és vízgazdálkodás, azaz a halastavak árvízvédelmi és víztisztításban betöltött szerepe, a korábban már említett biodiverzitás megőrzése az élőhelyek és táplálék biztosítása által, illetve kulturális, szociális és rekreációs értékek. Az előadás kitért arra, hogy ezen értékek meghatározása többféleképpen lehetséges, de a legnagyobb kérdés az, mekkora összeget hajlandó kifizetni a fogyasztó egy tóhoz köthető szolgáltatásért, vagy valaminek a használatáért. A különböző, a teljes gazdasági értéket meghatározó módszereket részletesen bemutatva az előadó összességében meghatározta a fentebb felsorolt nem termelő funkciók értékét Lengyelország egy tórendszerét példaként használva.

A Koi-herpeszvírusról szóló szekcióban 3 előadás hangzott el, 2 lengyel és egy német előadótól. A vírus koi pontyot és közönséges pontyot is megbetegít, jelentős veszteséget okozva az állományokban az első megjelenése óta. A betegség először Izraelben és az USA-ban bukkant fel, majd Európa számos országában regisztrálták. Ausztria, Belgium, Dánia, Franciaország, Olaszország, Luxemburg, Hollandia, Lengyelország, Svájc és az Egyesült Királyság, illetve több ázsiai és afrikai ország is beszámolt koi-herpesz okozta halpusztulásról. Magyarországon a rendszeres vizsgálatok ellenére a vírus megjelenését még egyetlen gazdaságból sem mutatták ki, országunk jelenleg mentes a betegségtől. Az előadások kiemelték, hogy a legnagyobb állományvesztések a tavaszi és az őszi időszakban, 18 és 25°C között fordulnak elő. Az állatok a kopolytún, bőrön és az emésztőcsatornán keresztül fertőződhetnek meg. Számos halfaj hordozhatja a vírust, anélkül, hogy a betegség jelei mutatkoznának rajta, így például a vörösszárnyú keszeg, a bodorka, a fenékjáró küllő, a compó, a tuskés pikó, a vágó durbincs és a csuka. Kísérletek során bebizonyosodott, hogy a tavak égetett mésszel való fertőtlenítése jelentősen csökkentette a betegség kialakulását. A Tanács 2006/88 EK irányel-

és az édesvízi akvakultúra helyzete

ve alapján a KHV bejelentési kötelezettség alá tartozó betegség. Azonban felmerül a kérdés, hogy az irányelv alapján milyen végrehajtási rendeletek biztosítják a tagállamokban a betegség megelőzését, illetve milyen intézkedésekre van szükség, amennyiben a vírus valahol felbukkan. Milyen módszereket alkalmaznak a tagállamok a betegség diagnosztizálásában és hogyan lehetünk biztosak benne, hogy a kereskedelem során nem terjed tovább a betegség? A diagnosztizáláshoz használt megbízható módszerek kifejlesztése és harmonizált alkalmazása mind a kutatók, mind a termelők érdeke. A jelenlegi helyzetben, mikor a vírus elleni fellépés gyakorlatilag lehetetlennek tűnik, a német haltermelők

A madarak jelenléte állandó stresszt is jelent a halak számára, azok növekedésére és állapotára is kedvezőtlen hatással van. A gazdaságok területén, megfelelő engedély birtokában, lehetőség van a madarak riasztására, illetve gyérítésére. A különböző módszerek közé tartozik az akusztikus, vizuális riasztás, fizikai akadályok, hálók, kábelek alkalmazása, a fészkelőhelyek zavarása, a tojások elpusztítása, a madarak kilövése, illetve a haltelepítési és lehalászási technológiák módosítása, azonban ezek a módszerek egységes, európai szintű összehangolt kezelési terv nélkül nem eredmények. Számos országban kompenzációt biztosítanak a termelőknek annak érdekében, hogy elősegítsék a természetkímélő

tés jellemzően otthon történik. Az alacsony fogyasztás oka, hogy a ponty nem folyamatosan és nem minden üzletben érhető el, időigényes és macerás az elkészítése, karácsonykor azonban még így is „különlegesebb” élményt nyújt. A halat tehát elérhetővé kell tenni az egész év során, és kiemelni pozitív táplálkozási-életteni hatásait, foglalta össze az előadás, a helyi kisboltokban, a piacokon és a szupermarketekben is.

A jelenlegi és a jövőbeli EU-s támogatásokról tartott előadások a jelenlegi lehetőségeket, a fejlesztések és beruházások főbb irányait és a jövőbeli kihívásokat taglalták. A halászati politika reformja jelenleg zajlik, legfőbb törekvései egy irányban kell, hogy álljanak az EU 2020-stratégiával. A tagországoknak az akvakultúra előmozdítását célzó, 2014–2020-as időszakra szóló nemzeti stratégiai tervekkel kell kidolgozniuk. A több éves pénzügyi kereten belül az új Európai Tengerügyi Halászati és Akvakultúra Alapra szánt összeg 6,7 milliárd euró. Az új pénzügyi rendelet megjelenése novemberre várható.

Az új alap 4 pillére:

- intelligens és környezetbarát halászatok;
- intelligens és környezetbarát akvakultúra;
- fenntartható és inkluzív területfejlesztés;
- integrált tengerpolitika.

Az Európai Unió a világ halfogásának és haltermelésének 4,6%-át adja, de a belső fogyasztás kielégítésére jelentős behozatalra szorul. Az EU27 2007-ben 5,6 millió tonna halat importált, 5,1 millió tonnás fogás és 1,3 millió tonnás termelés mellett.

2000-ben a fogás még 6,7 millió tonna volt, a termelés pedig azóta nem növekedett, vagyis a csökkenő tengeri fogásokat kizárólag importból pótolta az Unió. Ugyanakkor a világ akvakultúra-termelése jelentősen növekedett, míg az Európai Unió hal- és egyéb vízi állat termelése stagnált.

A Közös Halászati Politika reformja ezért külön prioritásként kezeli az akvakultúrát, és egyik célja, hogy elősegítse a tagországok termelésének növekedését.

Összességében elmondható, hogy a konferencia olyan előadásokat gyűjtött csokorba, melyek minden résztvevő számára érdekes, hasznos és új információkat tartalmaztak, tükrözve érdekeiket és prioritásaikat. Az európai szintű problémakezelés, tapasztalatcseré, a fejlesztési törekvések harmonizálása és a halmarketing erősítése az édesvízi akvakultúra számára, így Magyarország számára is kulcsfontosságú kérdések.

Mihálffy Szilvia

Bardócz Tamás, Mihálffy Szilvia, Tarpataki Tamás

szeretnék kezdeményezni, hogy a betegség kerüljön le a bejelentési kötelezettség alá tartozó betegségek listájáról. Magyarország határozottan ez ellen van, mivel a megelőzés egyetlen lehetséges eszköze a területi alapú vírusmentesség elérése.

A kormorán-kérdésről szóló előadások a kormoránpopuláció és elterjedési területe növekedésére hívták fel a figyelmet. A nagy kárókatona (*Phalacrocorax carbo*) halévó ragadozó madár, egyedszáma az 1960-as évektől Európában folyamatosan nő, melynek egyik oka, hogy a természetes vizek és halgazdaságok megfelelő és nagy mennyiségben rendelkezésre álló táplálékot jelentenek. Kohl (2010) szerint az egyedszám Európában elérte a 2,2–2,3 milliót, és mivel a madarak újabb és újabb területeket hódítanak meg, a fészkelő párok száma továbbra is növekszik. Közép-Európában a legnagyobb kárt az ősi vonulás során okozzák; egy madár egy nap alatt átlagosan 500 g halat fogyaszt el. Ha a tél enyhe, a kormoránok ezt az időszakot is Közép-Európában töltik. Ez a tendencia pedig évről évre nő. A halállományokban okozott kár egyre súlyosabb, ami a halgazdaságok nyereségességét, némelyiknek egyenesen a fennmaradását veszélyezteti.

gazdálkodást. A kompenzáció megállapítása és kiszámítása minden országban más, függ a tóterület nagyságától és a kormoránok számától.

A ponty marketingje kapcsán több előadás hangzott el, amelyekből kiderült, hogy a különböző országok marketingstratégiái regionális és/vagy országos szintű intézkedéseket tartalmaznak. A marketingstratégia megválasztásához alapvetően szükséges azon trendek ismerete, amik az adott országban a halas piacot formálják. Főként a média szerepe került kiemelésre, a főzőműsorok, főzőversenyek és a halas programok előtérbe kerülése. A halételek népszerűségét egyéb rekreációs és kulturális tevékenységek, kulináris élmények összekapcsolásával érdemes növelni. A termékpálya bővítése, a minőségi halhús előállítás, a fogyasztók bizalmának és tájékozottságának növelése alkotják a marketingstratégiák alapját. A halfajok megválasztásánál a fogyasztókat befolyásoló tényezők: a termék elérhetősége, ára, íze, fogyaszthatósága (szállkásság), frissessége, illetve eredete, eredetisége.

Az európai fogyasztó többnyire karácsonykor eszik pontyot, illetve egyéb ünnepeken. A „feldolgozás” és az elkészít-

PayPass kártya

„Jövet-menet”

www.magartakarek.hu

Egy mozgásban lévő bank, a mozgásban lévőknek

- PayPass bankkártya, a jövő kártyája
- 800 bankautomata
- 1800 bankfiók

